

A Qualitative Study of the Essential Components of Premarital Counseling from the Perspective of Counselors, Couples About to Get Married, and Married Couples

Neda Mehrandish^{1*}, Mahsima Pourshahriari²,
Fatemeh Asldehghan³, Mojhan Heidari⁴

- 1) PhD Student in Counseling, Al-Zahra University
2) Associate Professor, Counseling Department, Al-Zahra University
3) PhD Student in Counseling, Al-Zahra University
4) Bachelor's student in Counseling, Al-Zahra University

Received: 04/01/2023 Revised: 20/02/2023 Approved: 16/03/2023

Abstract

The present qualitative research was conducted to find the essential components of premarital counseling. The samples were selected via convenience sampling, which included three equal groups of 10 counselors, couples about to get married, and married couples (30 people in total). A focus group meeting was held for each of them, and the data were coded using Strauss and Corbin method. The findings of the research show that the main components from the point of view of these three groups include "examination of values and attitudes, socio-economic status, rules of the family of origin and setting demarcation, attractiveness and physical and sexual health, lack of personality disorder, intellectual and emotional maturity, and preventive skills training". Furthermore, 31 sub-components were identified. As far as the difference between coding in the three groups is concerned, the results indicated that counselors consider "teaching communicative skills" to be a sub-category of "emotional maturity", but married couples and couples about to get married considered it to be a sub-category of "teaching premarital preventive skills". Couples about to get married emphasized checking "physical health", but counselors suggested thoroughly investigating it while family genogram is illustrated. However, married couples gave it no priority, but strongly emphasized a person's social and mental issues. The results of this research can be used in premarital counseling or educational workshops in this field. By using these components, it is possible to identify the differences between couples, inform couples about the benefits and possible challenges caused by these differences, and teach them how to manage these differences to properly deal with marital problems.

Keywords: premarital counseling, counselors, married couples, couples about to get married, qualitative research

* Corresponding author: n.mehrandish@yahoo.com
Type: Research Article

مطالعه کیفی مولفه‌های ضروری مشاوره پیش از ازدواج از دیدگاه مشاوران، زوجین در شرف ازدواج و متاهل

ندا مهراندیش^{۱*}، مه‌سیما پورشهریاری^۲، فاطمه اصل دهقان^۳،
مोजان حیدری^۴

- ۱) دانشجوی دکتری مشاوره، دانشگاه الزهرا
۲) دانشیار، گروه مشاوره، دانشگاه الزهرا
۳) دانشجوی دکتری مشاوره، دانشگاه الزهرا
۴) دانشجوی کارشناسی مشاوره، دانشگاه الزهرا

دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۱۴ تجدیدنظر: ۱۴۰۱/۱۲/۰۱ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۲۵

چکیده

پژوهش کیفی حاضر با هدف یافتن مولفه‌های ضروری مشاوره پیش از ازدواج انجام شد. نمونه‌ها به شیوه نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند که شامل سه گروه ۱۰ نفری از مشاوران، زوجین در شرف ازدواج و متاهل (۳۰ نفر) بود. برای هر کدام جلسه گروه متمرکز برگزار شد و داده‌ها به روش اشراس و کوربین کدگذاری گردید. یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که مولفه‌های اصلی از دید این سه گروه شامل: «بررسی ارزش‌ها و نگرش‌ها، وضعیت اجتماعی و اقتصادی، قواعد خانواده مبدأ و مرزبندی با آنان، جذابیت و سلامت جسمی و جنسی و عدم اختلال شخصیت، بلوغ فکری و عاطفی و آموزش مهارت‌های پیشگیرانه» است. همچنین ۳۱ زیر مولفه نیز شناسایی شد. درخصوص تفاوت در کدگذاری سه گروه، نتایج پژوهش نشان داد «آموزش مهارت‌های ارتباطی» در گروه مشاوران زیر شاخه «بلوغ عاطفی فرد» در نظر گرفته شده است و در گروه زوجین متاهل و زوجین در حال آشنایی زیر شاخه‌ای «آموزش‌های پیشگیرانه قبل از ازدواج» گروه زوجین در حال آشنایی بر بررسی «سلامت جسمی فرد» تاکید داشتند و البته در گروه مشاوران پیشنهاد شد که این مسئله در هنگام ترسیم ژنوگرام خانواده به‌طور کامل بررسی گردد. گروه زوجین متاهل این مسئله را در اولویت قرار ندادند و بیشتر مسائل اجتماعی و روانی فرد برایشان اهمیت داشت. از نتایج این پژوهش می‌توان در مشاوره‌های پیش از ازدواج و یا کارگاه‌های آموزشی در این زمینه بهره گرفت. با استفاده از این مولفه‌ها می‌توان ابتدا تفاوت‌های زوجین را شناسایی کرد، در مورد مزایا و چالش‌های احتمالی ناشی از این تفاوت‌ها به زوجین آگاهی داد و روش‌های مدیریت این تفاوت‌ها را به زوجین آموزش داد و آن‌ها را برای مقابله صحیح با مشکلات دوران ناشویی آماده کرد.

کلید واژه‌ها: مشاوره قبل از ازدواج، مشاوران، زوجین متاهل، زوجین در شرف ازدواج، پژوهش کیفی

* نویسنده مسئول: n.mehrandish@yahoo.com
نوع مقاله: پژوهشی

مقدمه

نهاد خانواده سیستمی پویا و فعال است که عناصر موجود در آن بر یکدیگر تأثیر متقابل دارند (Jalali et al., 2016). ازدواج به عنوان اولین گام برای تشکیل نهاد خانواده، مهم‌ترین مرحله در چرخه زندگی خانوادگی است که در آن انتخاب همسر صورت می‌گیرد. دوران پیش از ازدواج یکی از مراحل حساس و بسیار تأثیرگذار در تدلوم زندگی و پیشگیری از مشکلات زناشویی پس از ازدواج است (Vural & Temel, 2009). پیش از ازدواج قدرت و اختیار در تصمیم‌گیری بسیار است و می‌توان از تشکیل ساختارهای مشکل‌زا دوری کرد. چنانچه انتخاب همسر براساس ملاک‌های اشتباه صورت بگیرد (Jamaluddin & Amalia, 2018) و یا زوجین آگاهی لازم برای ازدواج نداشته باشند، چه بسا آن ازدواج محکوم به شکست شود (Salari zare et al., 2019). بنابراین لزوم گذراندن دوره‌های آموزشی پیش از ازدواج برای زوجین در شرف ازدواج، ضروری به نظر می‌رسد. آموزش‌های پیش از ازدواج، آموزش‌هایی هستند که قبل از عروسی و با هدف افزایش دانش، درک و مهارت‌های لازم برای ازدواج انجام می‌شود (Sulistyono et al., 2020). مراکز مشاوره پیش از ازدواج می‌توانند نقش کلیدی در ارائه این آموزش‌ها ایفا کنند.

مشاوره پیش از ازدواج در سال ۱۹۲۰ در آلمان و به عنوان بخشی از حرکت اصلاح نژاد پا گرفت هم‌چنین اولین موسسه مشاوره ازدواج در آمریکا در ۱۹۳۰ تشکیل شد (Kline, 2001). در ایران طرح مشاوره پیش از ازدواج از سال ۱۳۷۰ به اجرا درآمده است (Hazavehei et al., 2013). این رویکرد مرسوم مشاوره پیش از ازدواج که یک جلسه دو ساعته در مورد آناتومی دستگاه تولید مثل، سبیل قاعدگی، بارداری، سقط جنین، روابط جنسی، تنظیم خانواده، مهارت‌های ارتباطی برای خانم‌ها و آقایان در یک روز است به نظر می‌آید که کارایی لازم را ندارد (Akbari Torkestani et al., 2017). این طرح، طرحی اجباری و یک روزه است که پیش از عقد و برای ارائه برگه تأیید به محضر، اجرا می‌گردد و عملاً مشاوره پیش از ازدواج محسوب نمی‌شود.

از جمله مزایای مشاوره پیش از ازدواج این است که یک محیط حمایت‌کننده برای افراد فراهم می‌کند تا برای یادگیری مهارت‌های لازم و کنار آمدن با مشکلات در آینده آماده شوند و انتظارات واقعی و شناخت درستی از همسر و خودشان برای روبرو شدن با تعارضات زناشویی به‌دست آورند (Barongo & Omac, 2018). هم‌چنین به‌طور معناداری انتظارات غلط از ازدواج را کاهش می‌دهد و موجب انطباق سریع زوجین با ازدواج و رابطه زناشویی می‌شود (Pashib et al., 2017). مشاوره پیش از ازدواج علاوه بر کاهش دادن احتمال طلاق، تعارض در رابطه را هم کاهش می‌دهد و موجب افزایش کیفیت رابطه و رضایت زناشویی میان زوجین می‌شود (Sagesse, 2018). پژوهش‌ها نشان می‌دهد که مشاوره پیش از ازدواج باعث بهبود و افزایش انتظارات واقع‌گرایانه و کاهش انتظارات بدبینانه (Pashib et al., 2017)، کاهش انتظارات ایده‌آل‌گرایانه (Rajabi & Abbasi, 2019)، رشد فردی دختران مجرد (Jamshidian et al., 2015)

و بهبود مهارت‌های اجتماعی و خودکارآمدی دختران در آستانه ازدواج شده است (Fatehi khoshknab & Karimi Sani, 2016). از سوی دیگر پژوهش‌ها نشان داده‌اند که فقدان آموزش کافی در مورد مسائل مرتبط با ازدواج، اطلاعات ناکافی زوجین، ملاک‌ها و باورهای نادرست اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، ارتباط ضعیف، ترس از عدم موفقیت در ازدواج از شایع‌ترین عوامل و آسیب‌هایی هستند که ممکن است زندگی زوجین را دچار مشکل عدیده‌ای کنند (Krone & Hinkle, 2003 as cited in Gottman & Gottman, 2015) و به سمت طلاق پیش ببرند (Jamaluddin & Amaliar, 2018).

در آموزش‌های ارائه شده در مشاوره‌های پیش از ازدواج با مطالعه عوامل تأثیرگذار در ازدواج موفق مانند خودآگاهی، خودآنگیزی، همدلی، حفظ ارتباط‌ها و نقش این عوامل بر تأمین سازگاری و رضایت از زندگی زناشویی، به ارائه راهکارهایی کاربردی به منظور انتخاب همسر مناسب و ازدواج موفق پرداخته می‌شود که می‌توانند موجب پیشگیری از مشکلات زناشویی پس از ازدواج شود (Khosrojaivid et al., 2015; Sheydanfar et al., 2018; Parhizgar et al., 2017). از نظر Esere & Oladun (2014) عناصر تشکیل‌دهنده یک ازدواج موفق عشق، ارتباط خوب، تعهد، تفاهم، نگرانی، مراقبت از یکدیگر و باهم بودن است. برقراری ارتباط صمیمی، انتقال احساسات و افکار و بیان نیازها، راحل مشکلات در زندگی زناشویی است. هم‌چنین Salari zare et al. (2019) بیان می‌کنند که شرایط علی ازدواج موفق شامل هم‌آیندی در پیشرفت و همراهی در زندگی است. شرایط مداخله‌گر شامل فردیت‌یابی و احترام به فردیت یکدیگر، وظیفه‌شناسی و تعهدپذیری زوجین است؛ و شرایط زمینه‌ای شامل اثرات خانواده مبدا، امور دینی و معنوی، داشتن خلق مثبت، شناخت ازدواج هم کفو، آراستگی و مرتب بودن و پختگی و سلامت روانی است و تعاملات مناسب ازدواج موفق شامل مهارت‌های حل تعارض و همکاری و هم‌فهمی زوجین است. البته پژوهش‌هایی که ذکر شد به بررسی مولفه‌های ازدواج موفق پرداخته‌اند و به‌طور دقیق مولفه‌های مشاوره پیش از ازدواج را بررسی نکرده‌اند. هرچند که می‌توان مولفه‌های ازدواج موفق را در برنامه‌های آموزشی مشاوره پیش از ازدواج در نظر گرفت.

پژوهش‌های گوناگون محتوایی خاص در مورد مشاوره پیش از ازدواج پیشنهاد کرده‌اند. به طور مثال به عقیده Sherman & Fredman (2013) مشاوره پیش از ازدواج باید اطلاعاتی در زمینه اهداف ازدواج، روان‌شناسی زن و مرد، آگاهی از معیارهای صحیح ازدواج و شرایط لازم برای ازدواج در اختیار زوجین قرار دهد. آموزش‌های ارائه شده در مشاوره پیش از ازدواج باید مبنایی برای پیشرفت روابط زوجین باشد و شامل مهارت‌های ارتباطی، رابطه رضایت‌بخش، گوش دادن فعال، مهارت‌های مدیریت تعارض، مهارت حل مسئله، کنترل احساسات، افزایش آگاهی، شناخت زوجین از خودشان، دیگران و ازدواج، تقویت روابط و دانش درباره آسیب‌ها و بحران‌های ازدواج باشد (Davazdahemami et al., 2010). این برنامه باید شامل خدماتی باشد که به زوجینی که قصد ازدواج دارند

قصدها دارد که با دیدی کل‌نگر، زمینه‌ای و عمیق‌تر به بررسی مولفه‌های اساسی مشاوره پیش از ازدواج از دیدگاه سه گروه مشاوران، زوجین متأهل و زوجین در حال آشنایی بپردازد.

روش

روش پژوهش حاضر، از نوع کیفی و به صورت گروه متمرکز بود. هدف از به‌کار بردن این روش، انجام مصاحبه گروهی و کسب نظر افراد نسبت به یک موضوع بود. نمونه مورد مطالعه به صورت غیراحتمالی و هدفمند از جامعه مورد مطالعه برای مصاحبه گروهی انتخاب شد. بنابراین در این پژوهش ۱۰ نفر برای هر گروه در نظر گرفته شد که هم پویایی گروه حفظ شود و هم بحث فقط در بین تعداد کمی از اعضا صورت نگیرد. در انتخاب نمونه سعی شد که افراد کاملاً همگن باشند. اعضای جامعه شامل ۱۵ نفر از مشاوران مرکز مشاوره تیوان شهرستان نیشابور، ۲۰ نفر زوجین متأهل مراجعه‌کننده به این مرکز و ۲۰ نفر زوجین در حال آشنایی مراجعه‌کننده به این مرکز بودند. نمونه به صورت در دسترس از بین اعضای جامعه که داوطلب شرکت در پژوهش بودند انتخاب شد. نمونه شامل سه گروه به شرح زیر است: ۱۰ نفر از مشاوران با سابقه کار ۵ سال به بالا، ۱۰ نفر از زوجین متأهلی که بین ۵ تا ۱۰ سال از زندگی مشترک آنها گذشته است و ۱۰ نفر از زوجینی که بین ۶ ماه تا ۱ سال است که به قصد ازدواج آشنا شده‌اند. لازم به ذکر است که گروه‌هایی که با عنوان زوجین مطرح شده‌اند، تنها یکی از زوجین در گروه شرکت داده شدند، چرا که در صورت آشنایی اعضای گروه با یکدیگر احتمالاً اعضا نظر خود را آزادانه بیان نمی‌کنند. در این گروه‌ها ۵ نفر مرد و ۵ نفر زن در نظر گرفته شدند.

مصاحبه‌گر که دانشجوی دکتری مشاوره است و در کارگاه‌های گوناگون کدگذاری کیفی شرکت کرده است و مهارت او در این زمینه به‌وسیله اساتید متخصص مورد تأیید واقع شده، به‌طور شفاهی از افراد برای شرکت در مصاحبه دعوت به عمل آورد. به افراد درباره تاریخ، ساعت جلسه و محل برگزاری آن اطلاع داده شد. همچنین دستور جلسه به وسیله مصاحبه‌گر (میانجی) آماده شد. در ابتدای مصاحبه، برای هر گروه، ضمن خوشامدگویی، هدف از تشکیل گروه متمرکز برای اعضا توضیح داده شد. همچنین در خصوص محرمانه بودن اطلاعات افراد اطمینان داده شد. از اعضای گروه رضایت آگاهانه کتبی برای ضبط جلسه و استفاده از نتایج حاصل از گروه به صورت بی‌نام گرفته شد. در ادامه، هر گروه به صورت جداگانه مورد مصاحبه گروهی قرار گرفتند. مصاحبه‌گر از اعضا خواست که خود را معرفی کنند و سپس با استفاده از فهرست سوالات به هدایت جلسه پرداخت. مجری گروه در طول مصاحبه سعی کرد نقش میانجی را ایفا کند تا بتواند پویایی گروه را در مدت مصاحبه حفظ نماید. در طول مصاحبه، مجری سعی بر آن داشت که در راستای هدف تحقیق، بحث را هدایت نماید. بدین منظور سوالات از قبل به گونه‌ای طراحی شد که اطلاعات حاصل از مصاحبه در جهت تحقق هدف پژوهش باشد. برخی از سوالات مصاحبه برای هر گروه شامل موارد زیر بود. به نظر شما چه مولفه‌هایی باید

کمک کند مهارت‌های ارتباطی و حل مسئله را در روابط خود تقویت کنند و راهمایی را برای زوجین فراهم کند تا بتوانند احتمال طلاق را کاهش دهند و یک ازدواج خوب داشته باشند (Moeti et al., 2017). البته به نظر می‌آید این پژوهش‌ها، بیشتر بر آموزش مهارت‌های ارتباطی تأکید داشته‌اند. نگارندگان این مسئله را رد نمی‌کنند اما کافی نیز نمی‌دانند. برنامه مشاوره پیش از ازدواج باید طیف وسیعی از مسائل را در برگیرد. آگاهی از مولفه‌هایی که سنجش و ارزیابی آن‌ها در جلسات مشاوره پیش از ازدواج ضروری است می‌تواند در موفقیت مشاوران و همچنین انتخاب مناسب زوجین کمک‌کننده باشد.

پژوهش‌های گوناگونی به بررسی ابعاد مختلف مشاوره پیش از ازدواج پرداخته‌اند مانند تعامل زناشویی، ابعاد مذهبی، فرزندپروری، جنسیت (Rolf, 1977)، ارزیابی فردی، ارزیابی خانوادگی، نیازها و اهداف، سبک زندگی، ایمان، تقوا، اخلاق نیکو و میزان بلوغ و کفویت (Ekhtari Amiri et al., 2018)، استرس و تنش‌های شغلی، شبکه حمایتی (Nori et al., 2021)، آموزش مهارت‌های ارتباطی، مهارت حل مسئله، مرزبندی در خانواده و آموزش تعهد (Rajabi & Abbasi, 2019)، مسکن، جهیزیه، اطلاعات حقوقی، تفاوت‌های زن و مرد، دخالت خانواده‌ها، مسائل شغلی، مشکلات مالی و روابط فزاینده (Razavi et al., 2018)، پژوهش‌هایی که ذکر شد یا بر مبنای یک پژوهش کیفی طرح‌ریزی نشده‌اند یا تنها از دید مشاوران بررسی شده و یا در نمونه‌ای خاص مانند پلیس بررسی شده که معرف جامعه نیست و نمی‌تواند در برگیرنده همه مولفه‌های ضروری مشاوره پیش از ازدواج باشد. بنابراین آن دید همه‌جانبه‌ای که ما به دنبال آن هستیم، حاصل نمی‌شود. برنامه‌های آموزشی به شیوه سیمین (Rostami & Ghezelsefloo, 2018) و مشاوره پیش از ازدواج با برنامه مراقبت زوجین (Ebrahimi et al., 2019) نیز فقط بر باورها و مهارت‌های ارتباطی تأکید کرده‌اند و دیدی کل‌نگر ندارند.

همانطور که پیش از این آمد، پژوهش‌های مختلف هر کدام با تأکید بر بخش خاصی از مهارت‌ها، برنامه خود را ارائه داده‌اند و آن را بر روی نمونه‌ای خاص اجرا کرده‌اند. به نظر می‌آید این پژوهش‌ها، ابتدا شکل را در نظر گرفته‌اند و سپس به سوی زمینه حرکت کرده‌اند؛ یعنی آموزش‌های آنان بر اساس نیازهای افراد تدوین نشده است و غالباً از روش‌های تحقیق کمی استفاده کرده‌اند. همچنین در این پژوهش‌ها نیازسنجی جامعی صورت نگرفته است که برنامه، طیف وسیعی از افراد با مسائل مختلف را شامل شود از آنجایی که نیاز، یک مفهوم ذهنی است (Sharabi & Margalit, 2011) و ممکن است با اندازه‌گیری‌های عینی قابل سنجش نباشد، به نظر می‌آید که به‌کار بردن روش کیفی می‌تواند یافته‌های دقیق‌تری به دست دهد. در مشاوره پیش از ازدواج از آنجایی که طیف وسیعی از افراد با فرهنگ‌های مختلف ممکن است مراجعه کنند و گروه‌های مختلفی با این مسئله سر و کار دارند، بنابراین ضروری است که مسائل مهم از دید هر کدام از این گروه‌ها که جایگاه متفاوتی به لحاظ فرهنگی، موقعیتی و تجربی دارند، مدنظر قرار گیرد. پژوهش کیفی حاضر، با بهره‌گیری از روش گروه متمرکز،

کرد. همچنین با استفاده از آزمون تشخیص انتقادی از طریق ارسال آن به دیگر خواننده‌ها و محققان، جهت ارزیابی کل فرایند تحقیق، از اعتبار یافته‌ها اطمینان حاصل شد. در نهایت جهت معتبرسازی یافته‌ها به مشارکت‌کنندگان مراجعه شد و نتایج به دست آمده در اختیار آنان قرار گرفت تا در مورد صحت انطباق آن با تجربه خود، قضاوت کنند.

یافته‌ها

جدول شماره ۱، اعضای گروه مشاوران را نشان می‌دهد. میانگین سنی مشاوران ۴۰ سال بود و میانگین سابقه مشاوره ۱۱ سال بود. جدول شماره ۲، اعضای گروه زوجین متاهل را نشان می‌دهد. میانگین سنی افراد ۳۵ سال بود و میانگین طول مدت ازدواج ۸ سال بود. جدول شماره ۳، اعضای گروه زوجین در حال آشنایی را نشان می‌دهد. میانگین سنی افراد ۲۸ سال بود و میانگین سابقه آشنایی ۲ سال بود.

جدول ۱: اعضای گروه مشاوران

ردیف	نام	سن	سابقه مشاوره	مدرک تحصیلی
۱	علی	۴۵	۱۵ سال	دکتری مشاوره
۲	رضا	۳۵	۸ سال	دکتری روانشناسی بالینی
۳	احمد	۴۲	۱۰ سال	کارشناسی ارشد روانشناسی
۴	محمد	۳۲	۵ سال	کارشناسی ارشد مشاوره
۵	قاسم	۵۰	۲۰ سال	دکتری مشاوره
۶	زهرا	۴۰	۱۰ سال	دکتری روانشناسی
۷	لیلا	۳۱	۴ سال	کارشناسی ارشد روانشناسی
۸	فاطمه	۴۴	۱۵ سال	دکتری مشاوره
۹	ریحانه	۳۸	۸ سال	کارشناسی ارشد روانشناسی
۱۰	عاطفه	۴۲	۱۲ سال	دکتری مشاوره

جدول ۲: اعضای گروه زوجین متاهل

ردیف	نام	سن	طول مدت ازدواج	شغل	مدرک تحصیلی
۱	علی	۳۸	۱۰ سال	مهندس عمران	کارشناسی عمران
۲	احمد	۳۵	۵ سال	عکاس	کارشناسی نقاشی
۳	محمد	۴۲	۹ سال	مکانیک	دیپلم ریاضی
۴	رضا	۳۱	۵ سال	کارمند بانک	لیسانس اقتصاد
۵	جواد	۴۰	۷ سال	سوپر مارکت	دیپلم فنی
۶	سودابه	۳۰	۹ سال	معلم	لیسانس عربی
۷	الهام	۳۱	۱۰ سال	خانه‌دار	دیپلم تجربی
۸	ریحانه	۲۵	۵ سال	دانشجو	دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری
۹	مریم	۴۰	۱۰ سال	پرستار	لیسانس پرستاری
۱۰	مرضیه	۳۸	۷ سال	خیاط	کارشناسی ارشد باستان شناسی

جدول ۳: اعضای گروه زوجین در حال آشنایی

ردیف	نام	سن	طول مدت آشنایی	شغل	مدرک تحصیلی
۱	سعید	۲۶	۶ ماه	تایپ و تکثیر	لیسانس عمران
۲	فرهاد	۳۰	۳	معلم	کارشناسی زبان
۳	نوید	۲۸	۲	مشاور املاک	لیسانس برق
۴	مهدی	۲۳	۱	بیکار	دانشجوی لیسانس
۵	صادق	۳۵	۳	فروشنده	دیپلم تجربی
۶	نرگس	۲۲	۱ سال	دانشجو	دانشجوی کارشناسی مامایی
۷	شقایق	۲۵	۲ سال	فروشنده	فوق دیپلم ریاضی
۸	زهرا	۳۱	۳ سال	وکیل	لیسانس حقوق
۹	لیلا	۲۸	۱ سال	بیکار	دیپلم تجربی
۱۰	مهدیه	۳۲	۲ سال	کارمند قراردادی	کارشناسی ارشد مدیریت

برای بررسی یافته‌ها ابتدا فایل صوتی حاصل از جلسه به صورت کلمه به کلمه در قالب متن نوشتاری پیاده‌سازی شد. برخی از جملات شرکت‌کنندگان شامل: «خیلی بده که خانواده‌ها نمی‌ذارن مدت زمان بیشتری آشنا بشیم»، «شغل فرد و میزان درآمدی که داره خیلی مهمه»، «نداشتن اختلال شخصیت حتما باید بررسی بشه»، «خیلی خوب میشد که قبل از ازدواج به چیزایی رو یاد می‌گرفتیم»، «از مشاور انتظار دارم مسائل جنسی رو بررسی کنه، چون برای خودمون سخته مستقیم راجع بهش حرف بزیم». سپس موارد مطرح شده به صورت کدهای باز، کدهای محوری و کدهای انتخابی کدگذاری گردید. جدول ۴ نتایج کدگذاری گروه مشاوران را نشان می‌دهد. بر این اساس مولفه‌های اصلی در گروه مشاوران «بررسی ارزش‌ها و نگرش‌های افراد، بررسی وضعیت اجتماعی افراد، بررسی بلوغ فکری و عقلانی افراد، بررسی بلوغ عاطفی افراد و بررسی جذابیت فیزیکی و مسائل جنسی»

می‌باشند. و زیرمقیاس‌ها شامل «نگرش به دین و مذهب و نقش آن در زندگی، نگرش به نقش زن و مرد در زندگی، نگرش به توزیع قدرت در خانواده، نگرش به تفریح، نگرش به پول، ثروت و توزیع آن در خانواده، نگرش نسبت به آداب و رسوم مربوط به ازدواج، بررسی خط قرمزهای فرد در زندگی، بررسی انگیزه‌های فرد از ازدواج، تفاوت در شهر محل سکونت، تفاوت در میزان تحصیلات، تفاوت در پایگاه شغلی و درآمد افراد، میزان اختلاف سنی، بررسی خانواده‌های مبدأ، استقلال فکری، قدرت تصمیم‌گیری و توان حل مسئله، واقعیت‌نگری درباره ازدواج و نحوه انتخاب همسر، توانایی درک احساسات درونی خود و نام‌گذاری آنها، توانایی بیان آسان و بدون تخریب عواطف خود و کنترل آن‌ها، توانایی درک احساسات دیگران و همدلی با آنان، نگرش نسبت به ماهیت رابطه جنسی، میزان تمایل و بررسی هورمون‌های جنسی» می‌باشد.

جدول ۴: کدگذاری گروه مشاوران

ردیف	کدهای باز	کدهای محوری	کد انتخابی
۱	صداقت، تعهد، عدم مصرف الکل، پایبندی به اخلاق، حجاب، وقار، عدم ارتباط غیرمعمول با جنس مخالف، کفویت در اعتقاد به اعمال و مراسم مذهبی	نگرش به دین و مذهب و نقش آن در زندگی	کد انتخابی
۲	وظایفی که برای زن و مرد در زندگی قائل هستند	نگرش به نقش زن و مرد در زندگی	کد انتخابی
۳	تساوی قدرت بین زن و مرد/ برتری قدرت زن نسبت به مرد/ برتری قدرت مرد نسبت به زن/ توزیع قدرت اقتضایی	نگرش به توزیع قدرت در خانواده	کد انتخابی
۴	آیا تفریح ضروری است؟ اهمیت و جایگاه تفریح در زندگی چیست؟ اختلاف در نوع برنامه‌های تفریحی (با دوستان، مطالعه، مهمانی) // در نحوه و میزان با هم بودن در گذراندن اوقات فراغت	نگرش به تفریح	کد انتخابی
۵	درآمد در اختیار چه کسی باشد؟ درآمد را چگونه خرج کنند؟ مشارکت مالی باشد یا نباشد؟ نگرش به درآمد زن	نگرش به پول و توزیع آن در خانواده	کد انتخابی
۶	خواستگاری، مهریه، کادو، مراسم	نگرش نسبت به آداب و رسوم مربوط به ازدواج	کد انتخابی

ادامه جدول ۴: کدگذاری گروه مشاوران

ردیف	کدهای باز	کدهای محوری	کد انتخابی
۷	چه مسائلی هست که به هیچ وجه قابل تحمل نیست؟/ چه مسائلی نباید هرگز اتفاق بیفتد؟/ وجود حساسیت خاص نسبت به هر مسئله‌ای	بررسی خط قرمزهای فرد در زندگی	بررسی جایگاه اجتماعی افراد
۸	چه ملاک‌هایی برای ازدواج دارد؟/ چرا این فرد را انتخاب کرده؟/ چرا الان تصمیم به ازدواج گرفته؟	بررسی انگیزه‌های فرد از ازدواج	
۹	رشد تعهد، پابندی و مسئولیت‌پذیری	بررسی رشد و پابندی به اخلاق و روابط انسانی	
۱۰	خانواده مبدا و خودشان در چه شهرهایی زندگی می‌کنند؟/ آیا در مورد مشکلات مهاجرت آگاهی دارند؟/ آیا توان مدیریت چالش‌های ناشی از محل سکونت را دارند؟	تفاوت در شهر محل سکونت	
۱۱	تحصیلات هر کدام چقدر است؟/ تحصیلات خانواده هر کدام چقدر است؟/ نسبت به بالاتر بودن تحصیلات خانم حساسیت خاصی دارند؟/	تفاوت در میزان تحصیلات	بررسی بلوغ فکری و عقلانی افراد
۱۲	شغل و درآمد زوجین و خانواده‌های مبدا/ آیا فردی احساس می‌کند که از دیگری بالاتر یا پایین‌تر است؟/ آیا تصور او مطابق با واقعیت است؟	تفاوت در پایگاه شغلی و درآمد افراد	
۱۳	اختلاف سنی چند سال است؟/ آیا حساسیت خاصی نسبت به این اختلاف سنی وجود دارد؟/ بزرگ‌تر بودن خانم نسبت به آقا و نگرش زوجین به این مسئله	اختلاف سنی	
۱۴	ترسیم ژنوگرام خانواده و بررسی این موارد در زوجین و خانواده‌های مبدا و همشیره‌های آنان: سن، تحصیلات، شغل افراد، بیماری‌های جسمانی و روانی، فوت و دلیل فوت، متارکه یا طلاق، روابط آشفته و در هم تنیده، روابط سرد با مرزهای نفوذناپذیر، اختلافات بین زوجین و نوع آن، قطع ارتباط با هر کدام از این افراد و علت آن	بررسی خانواده‌های مبدا	
۱۵	زوجین بتوانند مستقلاً فکر کنند/ نظر دیگران آنها را تغییر ندهد/ به نظر دیگران ارزش افراطی ندهند	استقلال فکری	بررسی بلوغ عاطفی افراد
۱۶	آیا زوجین می‌توانند مستقلاً تصمیم‌گیری کنند؟/ آیا می‌توانند مسئولیت تصمیم‌های خود را بپذیرند؟/ آیا توانایی حل مسئله را دارند؟	قدرت تصمیم‌گیری و توان حل مسئله	
۱۷	نگرش افراد به عشق چگونه است؟/ آیا نسبت به شرایط خود و شرایط طرف مقابل واقع‌نگری دارند؟	واقعیت‌نگری درباره ازدواج و نحوه انتخاب همسر	
۱۸	آیا فرد می‌تواند احساسات خود را شناسایی کند؟/ آیا می‌تواند احساسات خود را نامگذاری کند؟/ آیا می‌تواند متوجه شود که این احساسات از چه افکاری نشأت می‌گیرد؟	توانایی درک احساسات درونی خود و نام‌گذاری آنها	بررسی بلوغ عاطفی افراد
۱۹	آیا فرد می‌تواند به راحتی و بدون ترس احساسات خود را بیان کند؟/ آیا اساساً می‌تواند در مورد مسائل عاطفی حرف بزند؟/ آیا فرد می‌تواند عواطف خود را متناسب با موقعیت کنترل کند؟	توانایی بیان آسان و بدون تخریب عواطف خود و کنترل آنها	
۲۰	آیا فرد قادر به تشخیص احساسات دیگران هست؟/ آیا به احساسات دیگران اهمیت می‌دهد؟/ آیا می‌تواند در مواقع لزوم با فرد مقابل همدلی کند؟/ آیا می‌تواند برای بهبود حال طرف مقابل کاری انجام دهد؟	توانایی درک احساسات دیگران و همدلی با آنان	
۲۱	تصور و حس نسبت به رابطه جنسی، آیا رابطه جنسی را مختص مردان می‌داند؟/ آیا نسبت به رابطه جنسی حساسیت یا ترس خاصی دارد؟/ هدف از رابطه جنسی را چگونه تعریف می‌کند	نگرش نسبت به ماهیت رابطه جنسی	سلامت و جذابیت جنسی
۲۲	میل و هیجان برای برقراری رابطه جنسی در فرد چقدر است؟/ بررسی هورمون‌های جنسی به وسیله پزشک متخصص غدد	میزان تمایل، بررسی هورمون‌های جنسی	

جدول شماره ۵ نتایج کدگذاری گروه زوجین متاهل را نشان می‌دهد. بر این اساس مولفه‌های اصلی گروه زوجین متاهل شامل: «بررسی فرهنگ خانواده‌ها و مرزبندی با خانواده مبدا،

آمادگی‌های لازم برای ازدواج و آموزش مهارت‌های پیشگیرانه، بررسی نگرش‌ها و ارزش‌های فرد، بررسی مسائل مربوط به رابطه جنسی» می‌باشند. و زیرمقیاس‌ها شامل «بررسی آداب و رسوم و

ازدواج، مسئولیت و نقش زن و مرد در زندگی، نگرش فرد نسبت به تفریح، نگرش فرد در مورد مسائل مالی، نگرش فرد به مذهب، نگرش در مورد مسائل اقتصادی، میل جنسی و تمایلات خاص و خط قرمزها در رابطه جنسی» می‌باشد.

فرهنگ خاص در خانواده‌ها، داشتن اجازه شناخت کافی و افزایش طول مدت آشنایی از سوی خانواده‌ها، مرزبندی و رعایت حد و حدود با خانواده مبدأ، آمادگی اقتصادی زوج (شغل، درآمد)، انعطاف‌پذیری، داشتن شخصیت سالم و عدم اختلال شخصیتی در فرد، آموزش مهارت‌های ارتباطی، بررسی نگرش فرد نسبت به

جدول ۵: کدگذاری گروه متاهلین

ردیف	کد باز	کد محوری	کد انتخابی
۱	مهریه، جشن و مهمانی، مراسم عروسی، رفتارهای قالبی در خانواده، روابط خانوادگی	بررسی آداب و رسوم و فرهنگ خاص در خانواده‌ها	بررسی فرهنگ خانواده مبدأ و مرزبندی با آنان
۲	تعیین نکردن برای عقد، عدم دخالت خانواده در مورد مدت آشنایی، اجازه خانواده دختر برای افزایش طول مدت آشنایی	داشتن اجازه شناخت کافی و افزایش طول مدت آشنایی از سوی خانواده‌ها	
۳	کاهش وابستگی به خانواده مبدأ/ تعیین حد و مرز و اجازه دخالت ندادن/ اولویت دادن به خانواده خود، نه خانواده مبدأ/	مرزبندی و رعایت حد و حدود با خانواده مبدأ	
۴	شغل فرد/ درآمد/ آیا به فکر افزایش درآمد هست	آمادگی اقتصادی زوج (شغل، درآمد)	توانمندی‌ها و مهارت‌های لازم برای ازدواج
۵	شناخت شخصیت خود/ شناخت شخصیت طرف مقابل/ وجود روحیه گذشت/ حساس و زود رنج نبودن/ بررسی درونگرایی یا برون‌گرایی فرد/ عدم اعتیاد	انعطاف‌پذیری، داشتن شخصیت سالم و عدم اختلال شخصیتی در فرد	
۶	مهارت شنیدن/ مهارت گفتگو/ آگاهی نسبت به تفاوت‌های زن و مرد/ نحوه همسرمداری	آموزش مهارت‌های ارتباطی	
۷	انتظارات از همسر/ نقش زن و مرد در زندگی/ نوع نگاه به ازدواج و زندگی مشترک	بررسی نگرش فرد نسبت به ازدواج، مسئولیت و نقش زن و مرد در زندگی	بررسی نگرش‌ها و ارزش‌های فرد
۸	آیا می‌توانند تفریح مشترک داشته باشند؟/ آیا نسبت به تفریح گروهی یا فردی ترجیح خاصی دارند؟/ تفریح با دوستان را ترجیح می‌دهند یا خانواده؟/ نوع تفریحات فرد چگونه است؟	نگرش فرد نسبت به تفریح	
۹		نگرش فرد در مورد مسائل مالی	
۱۰	نحوه پوشش/ روابط با جنس مخالف	نگرش به مذهب	
۱۱	پس‌انداز/ ولخرجی/ صرفه‌جویی/ مالکیت مشترک/ شغل و درآمد زن/ نحوه خرج کردن پول	نگرش در مورد مسائل اقتصادی	
۱۲	میل جنسی فرد به چه میزان است؟/ آیا تمایلات جنسی خاصی دارد؟	میل جنسی و تمایلات خاص	سلامت و واقع‌نگری در مسائل جنسی
	چه مسائلی هست که هر کدام نمی‌خواهند انجام شود؟/ از چه چیزهایی بدش می‌آید؟	خط قرمزها در رابطه جنسی	

قرمزهای فرد در زندگی، نگرش به مذهب، سلامت روانی و عدم اختلال شخصیت، سلامت جسمی، سلامت روانی و عدم اختلال شخصیت، تمایلات و سلامت جنسی، مدیریت تفاوت‌های فرهنگی، چگونگی روابط اعضای خانواده، تطابق خانواده‌ها، آموزش مهارت‌های ارتباطی، مهارت مدیریت هیجانات و حل مسئله، چگونگی ارتباط با همسر و خودشناسی و برطرف کردن نقاط ضعف» می‌باشد.

جدول شماره ۶، نتایج کدگذاری گروه زوجین در حال آشنایی را نشان می‌دهد، بر این اساس، مولفه‌های اصلی در این گروه شامل: «بررسی ارزش‌ها و نگرش‌های فرد، بررسی اختلالات شخصیت و سلامت جسمی و جنسی، بررسی قواعد خانواده مبدأ و چگونگی روابط با آنها و آمادگی‌های لازم برای ازدواج و آموزش مهارت‌های پیشگیرانه» می‌باشند. و زیرمقیاس‌ها شامل: «نگرش فرد نسبت به مسئولیت‌های زن و مرد، نگرش فرد به زندگی زناشویی، بررسی معنا و هدف فرد در زندگی، بررسی خط

جدول ۶: کدگذاری گروه زوجین در حال آشنایی

ردیف	کد باز	کد محوری	کد انتخابی
۱	به نظر او مرد و زن چه نقش‌هایی دارند؟/ چه انتظاراتی از همسرش دارد؟/ آیا معتقد است همسر باید همه نیازهای او را برطرف کند؟/ آیا معتقد به همکاری هست؟	نگرش فرد نسبت به مسئولیت‌های زن و مرد	کد انتخابی
۲	زندگی زناشویی را چگونه می‌بیند؟/ از زندگی زناشویی چه انتظاراتی دارد؟/ آیا دیدگاه غیر واقع‌بینانه نسبت به ازدواج دارد؟/ آیا فرد پرتوقعی است؟	نگرش فرد به زندگی زناشویی	بررسی ارزش‌ها و نگرش‌های فرد
۳	نسبت به چه مسائلی حساسیت دارد؟/ چه کارهایی را نباید انجام داد؟/ چه کارهایی را باید انجام داد؟	بررسی خط قرمزهای فرد در زندگی	
۴	تناسب میزان مذهبی بودن/ حد و مرز پوشش/ رابطه با جنس مخالف	نگرش به مذهب	
۵	اخلاق‌های خاص غیرقابل انعطاف نداشته باشد/ شکاک نباشد/ تنوع طلب نباشد/ حساس و زودرنج نباشد	سلامت روانی و عدم اختلال شخصیت	
۶	اعتیاد نداشته باشد/ بیماری خاصی نداشته باشد/ اضافه وزن نداشته باشد	سلامت جسمی	بررسی اختلالات شخصیت و سلامت جسمی و جنسی
۷	آیا مشکل خاصی در این زمینه دارد؟/ آیا تمایلات غیرمتعارف دارد؟/ آیا میل رابطه جنسی دارد؟/ علایق جنسی فرد چیست؟	تمایلات و سلامت جنسی	
۸	داشتن فرهنگ مشترک/ آگاهی نسبت به رسم و رسوم خاص خانواده/ احترام به خانواده‌ها/ چه رفتارهایی در خانواده مورد انتظار است؟/ آیا فرد می‌تواند با فرهنگ خانواده فرد مقابل کنار بیاید؟	مدیریت تفاوت‌های فرهنگی	
۹	روابط موجود در خانواده فرد چگونه است؟/ آیا خانواده دخالت‌گر است؟/ آیا تبعیض وجود دارد؟/ مردسالاری یا زن‌سالاری وجود دارد؟/ رفت و آمد با خانواده‌ها چگونه است و چگونه باید باشد؟	چگونگی روابط اعضای خانواده	بررسی قواعد خانواده مبدا و مدیریت ارتباط با آنان
۱۰	تطابق مالی/ تطابق فرهنگی/ تطابق تحصیلات/ تطابق محل زندگی	تطابق خانواده‌ها	
۱۱	مهارت شنیدن/ مهارت گفتگو/ آگاهی نسبت به تفاوت‌های زن و مرد/ نحوه همسررداری	آموزش مهارت‌های ارتباطی	
۱۲	کنترل خود در مواقع عصبانیت/ چگونگی واکنش در تنش‌ها/ روش‌های حل چالش بین طرفین	مهارت مدیریت هیجانات و حل مسئله	آمادگی‌های لازم برای ازدواج و آموزش مهارت‌های پیشگیرانه
۱۳	روش‌های همسررداری/ نحوه برقراری ارتباط با همسر/ شناخت جنس مخالف	چگونگی ارتباط با همسر	
۱۴	شناخت خود/ بررسی نقاط ضعف هر فرد و حل مسائل مشکل‌ساز	خودشناسی و برطرف کردن نقاط ضعف	

درخصوص تفاوت در کدگذاری سه گروه می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد: «بررسی وضعیت اجتماعی افراد، بررسی بلوغ فکری و عقلانی افراد، بررسی بلوغ عاطفی افراد و بررسی جذابیت فیزیکی» جزء مولفه‌های اصلی در گروه مشاوران بوده است که در گروه‌های دیگر به آن اشاره نشده است. همچنین «بررسی مرزبندی با خانواده مبدا» جزء مولفه‌های اصلی مورد تاکید زوج‌های متأهل می‌باشد و زوجین در حال آشنایی «بررسی اختلالات شخصیت و سلامت جسمی» را بااهمیت عنوان کردند. همچنین در زیر مقیاس‌ها نیز برخی تفاوت‌ها در کدگذاری مشاهده شد. زیرمقیاس‌های گروه مشاوران، شامل «نگرش به

توزیع قدرت در خانواده، نگرش نسبت به آداب و رسوم مربوط به ازدواج، بررسی خط قرمزهای فرد در زندگی، بررسی انگیزه‌های فرد از ازدواج، تفاوت در شهر محل سکونت، تفاوت در میزان تحصیلات، تفاوت در پایگاه شغلی و درآمد افراد، میزان اختلاف سنی، بررسی خانواده‌های مبدا، استقلال فکری، قدرت تصمیم‌گیری، واقعیت‌نگری درباره ازدواج و نحوه انتخاب همسر، توانایی بیان آسان و بدون تخریب عواطف خود و کنترل آن‌ها، توانایی درک احساسات دیگران و همدلی با آنان، بررسی هورمون‌های جنسی» می‌باشد. زیرمقیاس‌ها گروه زوجین متأهل شامل «بررسی آداب و رسوم و فرهنگ خاص در خانواده‌ها، داشتن

اجازه شناخت کافی و افزایش طول مدت آشنایی از سوی خانواده‌ها، مرزبندی و رعایت حد و حدود با خانواده مبدأ، آمادگی اقتصادی زوج (شغل، درآمد)، انعطاف‌پذیری، بررسی نگرش فرد نسبت به ازدواج، نگرش در مورد مسائل اقتصادی، خط قرمزها در رابطه جنسی» می‌باشد و زیر مقیاس‌های گروه زوجین در حال آشنایی شامل «نگرش فرد به زندگی زناشویی، بررسی معنا و هدف فرد در زندگی، سلامت جسمی، تمایلات و سلامت جنسی، مدیریت تفاوت‌های فرهنگی، چگونگی روابط اعضای خانواده، تطابق خانواده‌ها، چگونگی ارتباط با همسر و خودشناسی و برطرف کردن نقاط ضعف» می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با استفاده از روش تحقیق گروه متمرکز و به طور خاص و جزئی با هدف بدست آوردن مولفه‌های مشاوره پیش از ازدواج، برای استفاده مشاوران و محققان این حوزه، انجام شد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که هر سه گروه مشاوران، زوجین متاهل و زوجین در حال آشنایی، «بررسی ارزش‌ها و نگرش‌های افراد» را جزء عوامل اصلی می‌دانند که در مشاوره پیش از ازدواج باید بررسی شود. همانطور که در بخش نتایج بررسی شد، هر کدام در این زمینه بر مسائل خاصی تأکید داشتند. به‌طور مشترک هر سه گروه، مسائلی چون «نگرش به مذهب و نگرش به نقش و مسئولیت‌های زن و مرد در زندگی و نحوه توزیع قدرت در خانواده» را بیان کردند. همسو با این نتایج، نتایج پژوهش Baratian & Shamsaee (2020) نشان می‌دهد که دل‌بستگی به خلودن که شامل جوارجویی، پایگاه امن معنوی، دل‌گرمی در شرایط بحرانی است، در زوجین متقاضی طلاق، کمتر از زوجین عادی است. بنابراین به نظر می‌آید بررسی این مسئله می‌تواند در ثبات ازدواج تأثیرگذار باشد. همچنین نتایج پژوهش Maybruch et al. (2014) نشان می‌دهد که آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر رویکردهای مذهبی، به ویژه در رابطه با مسائل جنسی، به‌طور قابل ملاحظه‌ای کیفیت ازدواج را بالا می‌برد. Ekhtari Amiri et al. (2018) ایمان، تقوا و اخلاق نیکو را از عواملی می‌دانند که باید در مشاوره پیش از ازدواج بررسی گردد. البته در پژوهش انجام شده، منظور از نگرش مذهبی از نظر مردان، حجاب زن و رعایت حد و مرز در رابطه با نامحرم و از نظر زنان، عدم مصرف مشروبات الکلی و تعهد است. پژوهش Mansourinia et al. (2011) نیز نشان می‌دهد که مشاوره پیش از ازدواج بر رضایت از جهت‌گیری مذهبی زوجین، تأثیر مثبت داشته است. همچنین همسو با نتایج پژوهش حاضر Razavi et al. (2018) از مدل آموزشی استفاده کردند که شامل بررسی تفاوت‌های زن و مرد بود و یافته‌ها نشان می‌دهد که این مدل منجر به کاهش مشکلات در دوران عقد زوجین می‌شود. البته مطالعه کیفی انجام شده نشان می‌دهد که بیشتر تفاوت زن و مرد در نقش‌ها و مسئولیت‌های زندگی زناشویی مدنظر است. Mansourinia et al.

(2011) بیان می‌کنند که مشاوره پیش از ازدواج بر پذیرش نقش‌های مساوات طلبی زوجین بعد از ازدواج تأثیر مثبت گذاشته است. نتایج حاصل از کدگذاری نشان می‌دهد که دو گروه مشاوران و زوجین متاهل «بررسی نگرش افراد به مسائل مالی و اقتصادی» را جزء عواملی می‌دانند که باید در مشاوره پیش از ازدواج بررسی گردد. نتایج سایر پژوهش‌ها نیز، به اهمیت بالای این مسئله اشاره داشته‌اند (Ebrahimi et al., 2018; Mansourinia et al., 2011). به گونه‌ای که حتی نداشتن شغل با درآمد مناسب به ویژه در آقایان یکی از عوامل تأخیر در ازدواج است (Zare Moayed, 2022). همچنین Ghazivakili et al. (2019) بیان می‌کنند که داشتن یک شغل ثابت می‌تواند سطح بلوغ عاطفی را پیش‌بینی کند. بر اساس مطالعه انجام شده، به نظر می‌آید گروه زوجین در حال آشنایی، اهمیت این مسئله را به طور کامل درک نکرده‌اند و این در حالی است که زوجین متاهل بر این مسئله تأکید ویژه‌ای داشتند. بنابراین مشاوران حتماً باید این مسئله را در مشاوره پیش از ازدواج مطرح کنند، حتی اگر زوجین از این مسئله حرفی به میان نیاورند. همچنین نتایج دو گروه مشاوران و زوجین متاهل، اهمیت «پرداختن به نگرش فرد به تفریح» را نشان می‌دهد. همسو با نتایج پژوهش حاضر، پژوهش Mansourinia et al. (2011) بیان می‌کنند که مشاوره پیش از ازدواج بر فعالیت‌های مربوط به تفریح زوجین تأثیر مثبت داشته است. از سوی دیگر، تفریح یکی از مولفه‌های افزایش صمیمت زوجین است (Farokhi & Eslamzade, 2021). همچنین Glasser (2001/2014) نیاز به تفریح را در کنار نیاز به بقا، عشق، قدرت و آزادی از جمله نیازهای اساسی انسان می‌داند. این مسئله اهمیت همسو بودن نگرش فرد به داشتن تفریح، نوع تفریح و نحوه گذراندن اوقات فراغت و به ویژه داشتن وقت مشترک برای تفریح بین زوجین را نشان می‌دهد. در مشاوره‌های پیش از طلاق، نگارنده نارضایتی از این مسئله در زوجین را به عنوان یکی از عامل‌های جدایی، به صورت تجربی مشاهده کرده است. نتایج دو گروه مشاوران و زوجین در حال آشنایی نشان می‌دهد که این دو گروه به «اهمیت بررسی خط قرمزهای فرد در زندگی» به عنوان یکی از عواملی که باید در مشاوره پیش از ازدواج بررسی گردد، اشاره داشته‌اند. مرور پیشینه حاکی از عدم وجود پژوهشی است که به بررسی این عوامل پرداخته باشد؛ در صورتی که Krone & Hinkle (2003) as cited in (2015) Gottman & Gottman بیان می‌کنند که اطلاعات ناکافی زوجین از شایع‌ترین عوامل و آسیب‌هایی هستند که ممکن است زندگی زوجین را دچار مشکل عدیده‌ای کنند. زوجین در حال آشنایی «معنا و هدف فرد در زندگی و نگرش به زندگی زناشویی» را از عواملی می‌دانند که باید در مشاوره پیش از ازدواج بررسی گردد. همسو با این نتایج، پژوهش Ekhtari et al. (2018) بررسی نیازها، اهداف و سبک زندگی را از عوامل مورد بررسی در مشاوره پیش از ازدواج می‌دانند. گروه زوجین متاهل و گروه زوجین در حال آشنایی، یکی از عوامل مهم برای بررسی در مشاوره پیش از ازدواج را «بررسی آداب و رسوم و وجود فرهنگ خاص در خانواده‌ها و یادگیری مدیریت تفاوت‌های فرهنگی» می‌دانند. همسو با این نتایج، نتایج

آسان و بدون تخریب عواطف خود و کنترل آن‌ها و توانایی درک احساسات دیگران و همدلی با آنان» را مطرح کردند و گروه زوجین متاهل به «یادگیری مهارت‌های ارتباطی چون شنیدن، گفتگو و کنترل هیجانات» اشاره داشتند. همسو با این نتایج Ghazivakili et al. (2019) بیان می‌کنند که بلوغ عاطفی کلید زندگی خوشایند راضی‌کننده است. نتایج پژوهش Azimi Khoei et al. (2021) نشان داد که برنامه پیشگیری و بهبود رابطه بر باورهای ارتباطی و نگرش به ازدواج زوجین در آستانه ازدواج تأثیر مثبت دارد. پژوهش‌های متعددی نیز تأثیر آموزش مهارت‌های ارتباطی و هیجانی بر افزایش رضایت از زندگی زوجین پس از ازدواج و پایداری ازدواج را تایید کرده‌اند (Ebrahimi et al., 2019; Karimisani et al., 2015; Davazdahemami et al., 2010). هر سه گروه مشاوران، زوجین متاهل و زوجین در حال آشنایی به «بررسی داشتن آمادگی لازم برای ازدواج» اهمیت ویژه‌ای داده‌اند. البته هر کدام از جنبه متفاوتی به مسئله نگریسته‌اند. به‌طورمثال گروه مشاوران این آمادگی را شامل «بلوغ فکری و بلوغ عاطفی و آمادگی اقتصادی» می‌دانند؛ به‌طور جزئی‌تر، گروه مشاوران معتقدند که این موارد باید بررسی گردد «استقلال فکری، قدرت تصمیم‌گیری و توان حل مسئله، واقعیت‌نگری درباره ازدواج و نحوه انتخاب همسر و وجود اختلال شخصیت در فرد». پژوهش Moeti et al. (2017) نیز نشان می‌دهد که آموزش مهارت‌های حل مسئله در مشاوره پیش از ازدواج باعث می‌شود که زوجین یک زندگی شاد و قوی داشته باشند. همچنین نتایج پژوهش Davazdahemami et al. (2010) نشان می‌دهد که آموزش‌های مشاوره پیش از ازدواج باید شامل مهارت‌های مدیریت تعارض، مهارت حل مسئله، کنترل احساسات، افزایش آگاهی، شناخت زوجین از خودشان، دیگران و ازدواج، تقویت روابط و دانش درباره آسیب‌ها و بحران‌های ازدواج باشد.

گروه زوجین متاهل و زوجین در حال آشنایی «سلامت روانی، انعطاف‌پذیری، داشتن شخصیت سالم و عدم اختلال شخصیتی در فرد» را مورد تأکید قرار دادند. آنها این عوامل را مهم می‌دانند که «فرد اخلاق‌های خاص غیرقابل انعطاف نداشته باشد، شکاک نباشد، تنوع طلب نباشد، حساس و زودرنج نباشد، گذشت داشته باشد» و همچنین بیان می‌کنند که باید «درباره شخصیت طرف مقابل و میزان مشترکات خود، آگاهی داشته باشند». همچنین زوجین در حال آشنایی، مایلند که «خودشناسی داشته باشند و نقاط ضعف خود را پیش از ازدواج برطرف کنند» و گروه زوجین متاهل بیان می‌کنند که «بهتر بود پیش از ازدواج درباره شخصیت خود و طرف مقابل آگاهی کسب می‌کردند». به‌نظر می‌آید که هر سه گروه اهمیت بالای این مسئله را درک کرده‌اند و این عامل از عوامل مهمی است که باید در مشاوره پیش از ازدواج مورد بررسی قرار گیرد. همسو با این نتایج، نتایج پژوهش Ekhtari Amiri et al. (2018) ارزیابی فردی و بررسی بلوغ افراد را از عوامل مورد بررسی در مشاوره پیش از ازدواج می‌دانند. همچنین پژوهش Mansourinia et al. (2011) نشان می‌دهد که آموزش‌های پیش از ازدواج، رضایت از مسائل شخصیتی را در زوجین افزایش داده است.

پژوهش Ebrahimi et al. (2019) و Pashib et al. (2017) به بررسی مفاهیمی مثل جهیزیه، اشاره داشته‌اند. بنابراین در مشاوره پیش از ازدواج باید آداب و رسوم مربوط به ازدواج و فرهنگ خاص در خانواده، مورد بررسی قرار گیرد. گروه مشاوران در «بررسی جایگاه اجتماعی افراد»، بررسی «تفاوت در میزان تحصیلات، شهر محل زندگی، اختلاف سنی و تفاوت در پایگاه شغلی افراد» را به عنوان عوامل مهمی می‌دانند که باید در مشاوره پیش از ازدواج بررسی گردد. همسو با نتایج پژوهش حاضر Ekhtari et al. (2018) کفویت زوجین را از عوامل مهم برای بررسی در مشاوره پیش از ازدواج می‌دانند و Nori et al. (2021) کفویت را جزء مقوله‌های مشاوره پیش از ازدواج می‌دانند.

هر سه گروه مشاوران، زوجین متاهل و زوجین در حال آشنایی «بررسی موارد مربوط به رابطه جنسی مثل سلامت جنسی، میل جنسی و وجود تمایلات خاص، خط قرمزها در رابطه جنسی، بررسی هورمون‌های جنسی و نگرش درباره ماهیت رابطه جنسی» را مهم و ضروری تلقی کردند. همسو با این نتایج، Baghersad et al. (2017) بیان می‌کنند که شیوع بالای اختلال عملکرد جنسی ناشی از دانش ناکافی یا نگرش نامناسب نسبت به پدیده طبیعی میل جنسی است و البته بیان می‌کنند که شرکت‌کنندگان دانش و نگرش نسبتاً مناسبی در مورد رابطه جنسی داشتند. البته ما در مشاوره پیش از ازدواج به دنبال بررسی نگرش و میزان دانش افراد در این زمینه هستیم و سعی می‌کنیم دانش افراد را بالا ببریم و نگرش نادرست آنها را اصلاح کنیم؛ کما اینکه نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که زوجین متاهل بیان می‌کنند که پیش از ازدواج از دانش خوبی برخوردار نبودند و زوجین در شرف ازدواج، سوالات و ابهامات زیادی در این زمینه دارند. همچنین نتایج پژوهش Parhizgar et al. (2017) و Mansourinia et al. (2011) نشان می‌دهد که مشاوره در خصوص روابط جنسی بر رضایت زناشویی جنسی زوجین پس از ازدواج تأثیر مثبت دارد. البته پژوهش‌هایی که ذکر شد به طور جزئی عواملی که باید بررسی شوند را بیان نکرده‌اند که در این مطالعه، عوامل به طور جزئی از دید مشاوران، زوجین متاهل و زوجین در حال آشنایی، بیان شده است. همچنین همسو با نتایج پژوهش حاضر درباره «رشد انحصار جنسی» که به معنای تعهد زوجین برای برقراری رابطه جنسی فقط و فقط با همسرشان تا پایان زندگی است (Baratian & Shamsaee, 2020) بیان می‌کنند که زوجین متقاضی طلاق نسبت به زوجین عادی، نمره کمتری در حیای جنسی (به معنای عفت و پاکدامنی) کسب کردند. زوجینی که مشاوره پیش از ازدواج دریافت کرده‌اند به‌طور معنی‌داری تعهد بیشتری پس از ازدواج داشتند (Tabkhi et al., 2022).

همچنین «آموزش مهارت‌های ارتباطی» که در گروه مشاوران زیر شاخه «بلوغ عاطفی فرد» در نظر گرفته شده است و در گروه زوجین متاهل و زوجین در حال آشنایی زیرشاخه «آموزش‌های پیشگیرانه قبل از ازدواج» است از عوامل بسیار مهمی است که باید بررسی گردد. به‌طور خاص گروه مشاوران، «توانایی درک احساسات درونی خود و نام‌گذاری آنها، توانایی بیان

ازدواج قرار دادند. همچنین (Sherman & Fredman, 2013) آگاهی از معیارهای صحیح ازدواج و شرایط لازم برای ازدواج را جزء فرایند مشاوره پیش از ازدواج می‌دانند. نتایج پژوهش حاضر در گروه زوجین در حال آشنایی، نگرانی آن‌ها از «عدم سلامت جسمی فرد» را نشان می‌دهد و البته در گروه مشاوران پیشنهاد شد که این مسئله در هنگام ترسیم ژنوگرام خانواده به‌طور کامل بررسی گردد. گروه زوجین متاهل این مسئله را اولویت قرار ندادند و بیشتر مسائل اجتماعی و روانی فرد برایشان اهمیت داشت.

به‌طور کلی پژوهش حاضر سعی داشت که به صورت جزئی و همه جانبه، مولفه‌های ضروری مشاوره پیش از ازدواج را از نتایج مصاحبه گروه متمرکز مشاوران، زوجین متاهل و زوجین در حال آشنایی بدست آورد. تا جایی که بررسی شد، به نظر می‌آید پژوهشی اینگونه به صورت خاص بر یافتن مولفه‌های مشاوره پیش از ازدواج از دید سه گروه مهم دخیل در این امر، نپرداخته بود. موارد ذیل از جمله مواردی است که در سایر پژوهش‌ها بررسی نشده یا مورد تاکید قرار نگرفته‌اند اما در پژوهش حاضر تحلیل و واکاوی شده‌اند: «بررسی توزیع قدرت در خانواده، انگیزه‌های فرد از ازدواج، تفاوت در شهر محل سکونت، بررسی خانواده مبدأ، نگرش نسبت به ماهیت رابطه جنسی، میزان تمایل و بررسی هورمون‌های جنسی، داشتن اجازه شناخت کافی و افزایش طول مدت آشنایی، مرزبندی با خانواده مبدأ، بررسی معنای فرد از زندگی، مدیریت تفاوت‌های فرهنگی، خودشناسی و برطرف کردن نقاط ضعف». نکته بسیار مهم این است که ابتدا تفاوت‌های زوجین را شناسایی کنیم، در مورد مزایا و چالش‌های احتمالی ناشی از این تفاوت‌ها به زوجین آگاهی دهیم و روش‌های مدیریت این تفاوت‌ها را به زوجین آموزش دهیم و آن‌ها را برای مقابله صحیح با مشکلات دوران زناشویی آماده کنیم. توجه به کدهای انتخابی، محوری و باز مطرح شده در پژوهش حاضر می‌تواند به عنوان راهنمای مصاحبه پیش از ازدواج برای مشاوران و همچنین فرضیه‌سازی و مبنایی برای پژوهش‌های بعدی محققان مورد استفاده قرار گیرد. از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر این بود که پژوهش بر روی نمونه‌هایی که در شهر نیشابور زندگی می‌کردند، انجام شد و ممکن است در شهرهای مختلف این عوامل متفاوت باشد. پیشنهاد می‌شود این پژوهش در شهرهای مختلف تکرار شود که بتوان با در نظر گرفتن تفاوت‌های فرهنگی، الگوی جامع‌تری را برای بررسی در مشاوره پیش از ازدواج به دست آوریم. امید است که مشاوره‌های پیش از ازدواج علمی و صحیح، منجر به انتخاب‌های درست و آگاهانه در زوجین و توانمندی جهت مدیریت چالش‌های زندگی زناشویی شود و زوجین بتوانند زندگی رضایتمندانه و رو به رشدی را تجربه کنند.

منابع

Akbari Torkestani, N., Ramezannejad, P., Abedi, M., Eshrati, B., Nekoobahr, A., & Ramezannejad, P. (2017). Tathyr moshaverh qabl az ezdevag ba roykard mobtany bar pazyresh va teahod bar amalkard gensy zogyn [Effect of premarital counseling with acceptance

نتایج پژوهش (Moblian et al. (2021 نیز نشان می‌دهد که ویژگی‌های شخصیتی چون توافق‌پذیری و وجدان‌گرایی با کیفیت ارتباط زناشویی رابطه مثبت معنادار دارد. همچنین دلپذیری، تواضع و مسئولیت‌پذیری در زوجین وظیفه‌شناس با پایداری ازدواج، رابطه مثبت معنادار دارد (Nazari et al., 2020).

نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که گروه مشاوران در مولفه «بررسی وضعیت اجتماعی فرد»، «بررسی خانواده مبدأ» را مطرح می‌کنند و موارد ذیل را ضروری می‌دانند؛ «ترسیم ژنوگرام خانواده و بررسی این موارد در زوجین و خانواده‌های مبدأ و همشیره‌های آنان: سن، تحصیلات، شغل افراد، بیماری‌های جسمانی و روانی، فوت و دلیل فوت، متارکه یا طلاق، روابط آشفتنه و در هم تنیده، روابط سرد با مرزهای نفوذناپذیر، اختلافات بین زوجین و نوع آن، قطع ارتباط با هر کدام از این افراد و علت آن». همچنین گروه زوجین متاهل، مولفه «بررسی فرهنگ خانواده‌ها و مرزبندی با خانواده مبدأ» را مطرح می‌کنند. آنها «مرزبندی و رعایت حد و حدود با خانواده مبدأ» را لازم و ضروری می‌دانند که از دید آنها شامل «کاهش وابستگی به خانواده مبدأ، تعیین حد و مرز و اجازه دخالت ندادن، اولویت دادن به خانواده خود، نه خانواده مبدأ» است. همچنین «داشتن اجازه شناخت کافی و افزایش طول مدت آشنایی از سوی خانواده‌ها» را از عواملی می‌دانند که اگر می‌توانستند به گذشته برگردند حتماً اجزایی می‌کردند. گروه زوجین در حال آشنایی «بررسی قواعد خانواده مبدأ و چگونگی روابط با آنها» را از جمله عوامل مهم قابل بررسی در مشاوره پیش از ازدواج می‌دانند. آنها مایلند که اطلاعاتی درباره «چگونگی روابط خانواده و تطابق خانواده‌ها» داشته باشند. همچنین همسو با این نتایج، Razavi et al. (2018) در پژوهش خود، مدل آموزشی را استفاده کردند که دخالت خانواده‌ها، جزء عوامل مورد بررسی در مشاوره پیش از ازدواج بود و موجب کاهش مشکلات زوجین در دوران عقد شد. در پژوهش Omidvar et al. (2009) نیز، مرزبندی با خانواده جزء عواملی است که به افراد پیش از ازدواج آموزش داده می‌شود. همچنین Ekhtari et al. (2018) از ارزیابی خانوادگی را از عوامل مورد بررسی در مشاوره پیش از ازدواج می‌دانند.

در مولفه «بررسی ارزش‌ها و نگرش‌های افراد»، گروه مشاوران بررسی «انگیزه‌های فرد از ازدواج» و «بررسی رشد و پابندی به اخلاق و روابط انسانی» را به عنوان عواملی می‌دانند که باید در مشاوره پیش از ازدواج مطرح گردد. این موارد شامل «ملاک‌های فرد و همچنین رشد تعهد، پابندی و مسئولیت‌پذیری» است. همسو با این یافته‌ها Razavi et al. (2018) از مدلی استفاده کردند که تعهد و روابط فرازناشویی را بررسی می‌کند. Omidvar et al. (2009) نیز آموزش تعهد را در برنامه مشاوره پیش از

and commitment therapy-based approach on sexual function]. *Arak University of Medical Science*, 19(12), 34-42. URL: <http://jams.arakmu.ac.ir/article-1-4600-en.html> Aslani, K. (2005). Naqsh maharthay erteбаты bar karayy khanevadegy daneshgoyan motahel [The

- role of communication skills in family function on married students]. *Social Welfare Quarterly*, 4(14), 115-129. URL: <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-1896-fa.html>
- Azimi Khoei, A., Zahrakar, K., & Ahmadi, K. (2021). Atharbakhshy amozesh pysh az ezdevag mobtany bar barnamh pyshgyry va behbod rabeth bar bavarhay erteбаты va negaresh bh ezdevag zogyn dar astanh ezdevag [The effectiveness of premarital education based on the prevention and relationship enhancement program (PREP) on communication beliefs and attitudes toward marriage of couples on the verge of marriage]. *Islamic Life Style*, 4(4), 63-73. URL: <http://islamiclifej.com/article-1-512-fa.html>
- Baghersad, Z., Fahami, F., Beigi, M., & Hasanzade, A. (2017). Sexual knowledge and attitude among girls who are getting married based on the information from yas pre-marriage counseling center. *Iranian Journal of Nuesing and Midwifery Research*, 22(3), 255-266. <https://doi.org/10.4103/ijnmr.ijnmr.44.16>
- Baratian, R., & Shamsaee, M. (2020). Hayay gensy, khodshafaqat varzy va sabkhay delbastegy bh khodavand; moqaysh zogyn motqazy talaq va eady [Sexual modesty, self-Compassion, and attachment styles to God; a comparison between couples seeking divorce and normal couples]. *Studies in Islam and Psychology*, 13(25), 125-145. <https://www.doi.org/10.30471/psy.2020.5997.1636>
- Barongo, M., & Omae, P. (2018). Pre marital counseling and marital conflicts among christian couples in sameta sub county, kisii county. *Research on humanities and social sciences*, 8(4), 69-79. <https://www.paperpublications.org/upload/book/Pre-Marital%20Counselling-715.pdf>
- Davazdahemami, S., Ghasemi, S., & Ehsanpour, S. (2010). Comparison of premarital educational needs among would-be spouses in Molahady center. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*, 10(4). <http://ijnmr.mui.ac.ir/index.php/ijnmr/article/view/137>
- Ebrahimi, S., Godarzi, M., & Isanejad, O. (2019). Atharbakhshy moshaverh pysh az ezdevag ba barnamh moraqebat zogyn bar entezarat zanashoyy va bavarhay arteбаты afraad dar shorof ezdevag [The effectiveness of pre-marriage counseling through the couples care program «CARE» on expectations and communicational beliefs in marriage applicants]. *Family Counseling and Psychotherapy*, 9(1), 217- 236. <https://doi.org/doi.org/10.34785/J015.2019.023>
- Ekhtari Amiri, R., Farahbakhsh, K., Kalantari Hormozi, A., & Salimi Bejestani, H. (2018). Tadvyn va arach olgoy matlob moshaverh pysh az ezdevag mobtany bar farhang eslamy- irany [Pre-marital counseling based on Islamic-Iranian culture]. *Payesh*, 17(4), 431-442. URL: <http://payeshjournal.ir/article-1-37-fa.html>
- Esere, M. O., & Oladun, C. (2014). Obstacles and suggested solutions to effective communication in marriage as expressed by married adults in Kogi State, Nigeria. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 114, 584-592. <http://dx.doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.751>
- Farokhi, E., & Eslamzade, B. (2021). Barresy moalfahay erteqa samymyat zogha: yek tahlyl kyfy [Examining the components of promoting couple intimacy: a qualitative analysis]. *Journal of Counselin Research*, 19(76), 172-208. URL: <http://irancounseling.ir/journal/article-1-1419-fa.html>
- Fatehi khoshknab, F., & Karimi Sani, P. (2016). Atharbakhshy amozesh maharathay pysh az ezdevag bar roy behbod maharathay agtemaey va khodkaramady dokhtaran dar astanh ezdevag taht hemayt komyth emdad amam khomyny (rah) shahrestan karag [The effect of teaching before marriage skills on the improvement of social skills and self-efficacy of the girls who were in the threshold of marriage]. *Woman and Study Of Family*, 9(33), 141-162.
- Ghazivakili, Z., Lotfi, R., Norouzinia, R., & Kabir, K. (2019). Emotional maturity and mental health among new couples referred to pre-marriage health center in karaj, Iran. *Shiraz E Medical Journal*, 20(12). <https://dx.doi.org/10.5812/semj.89041>
- Glasser, W. (2014). *Counseling with choice theory: the new reality therapy* (A. karbakhsh, Trans.). Rasa. (Original work published 2001).
- Gottman, J. S., & Gottman, J. M. (2015). *10 principles for doing effective couples therapy* (Norton series on interpersonal neurobiology). WW Norton & Company. <https://www.amazon.com/Principles-Effective-Couples-Interpersonal-Neurobiology/dp/0393708357>
- Hazavehei, M.M., Shirahmadi, S., Roshanaei, Gh., Kazemzade, M., & Majzubi, M.M. (2013). Barresy atharbakhshy barnamh amozeshy marakez moshaverh qabl az ezdevag ostan Hamedan bar mabnay teory amal manteqy [Educational program status of premarital counseling centers in Hamadan province based on theory of reasoned action (TRA)]. *Journal of Fasa University of Medical Sciences*, 3(3), 241-247.
- Jalali, I., Ahadi, H., & Kiyamanesh, A.R. (2016). Barresy tathyr amozesh khanevadh mobtany bar roykard Olson bar behbod entebaq va ensegam khanevadh [The effectiveness of family training based on Olson approach for family adaptation and cohesion]. *Psychological Methods and Models*, 7(24), 1-22. magiran.com/p1608698

- Jamaluddin, F., & Amalia, N. (2018). The Reflection on the Implementation of Pre-Marriage Course in Aceh. *Indian Journal of Public Health*, 9(12). <http://dx.doi.org/10.5958/0976-5506.2018.01928.9>
- Jamshidian Nayini, Y., Younesi, F., & Ghaderi, Z. (2015). Atharbakhshy amozesh maharthay pysh az ezdevag bar roshd fardy dokhtaran mogarad [The effectiveness of premarital skills training on the personal growth of the single girls]. *Counseling Culture and Psycotherapy*, 6(23), 121-138. <https://doi.org/10.22054/qccpc.2015.4271>
- Karimi sani, P., & Esmaili, M. (2015). Atharbakhshy olgoy rahnamaey va moshaverh qabl az ezdevag mobtany bar roykard chand body bomynegar bar kyfyat zendegy zanzashoyy [The effectiveness of pre-marriage counseling model on marital satisfaction according to multiple aspects domestic approach]. *Research in Clinical Psychology and Counseling*, 5(1), 4-19. <https://doi.org/10.22067/ijap.v5i1.18666>
- Khosrojauid, M., Aslipoor, A., Firoozshad, M., & Hedaiatsafa, R. (2015). Tathyr amozesh maharthay pysh az ezdevag bar maharthay ertebaty va hal masalh dokhtaran shahed va eythargar ostan Gylan [The effect of premarriage skills training on communication skills and problem solving in martyr and veteran girls in guilan province]. *Iran J War Public Health*, 7(4), 189-196.
- Kline, W. (2001). *building a better race: gender, sexuality, and eugenics from the turn of the century to the baby boom*. Univ of California Press. <https://www.ucpress.edu/book/9780520246744/building-a-better-race>
- Mansourinia, A., Etemadi, A., Fatehizadeh, M., & Hassanpour, A. (2011). Barresy tathyr amozesh pysh az ezdevag bar myzan rezayat zanzashoyy zogyn shahr esfahan [The effect of premarital education on marital satisfaction of couples in Isfahan]. *New findings in psychology (social psychology)*, 6(19), 65-78.
- Maybruch, C., Pirutinsky, S., & Pelcovitz, D. (2014). Religious premarital education and marital quality within the Orthodox Jewish community. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 13(4), 365-381. <https://doi.org/10.1080/15332691.2014.953655>
- Moblian, A., Dayarian, M.M., & Yousefi, Z. (2021). Naqsh myangy pazyresh khyshtan dar rabeth vyjegyhay shakhsyaty va nyazha Glaser ba kyfyat rabeth zanzashoyy [The role of self-acceptance in relation personality factors and glasser's needs regulation with marital satisfaction]. *Journal of Psychological Science*, 20(98), 305-316. URL: <http://psychologicalscience.ir/article-۱-۹۷۰-fa.html>
- Moeti, B., Koloi-Keaikitse, S., & Mokgolodi, H. L. (2017). Married women's lived experiences on the value of traditional premarital counseling "Go Laya" on marital stability in Botswana. *The Family Journal*, 25(3), 247-256. <https://doi.org/10.1177/1066480717710951>
- Nazari, R., Sardaripoor, M., Kakavand, A. R., & Mansoobifar, M. (2020). Tabyyn rabeth byn vyjegyhay shakhsyaty ba paydary zanzashoyy ba myangygary edrak ensaf [The Relationship between Personality Traits, Marital Stability, and Equality Perception]. *Middle Eastern Journal of Disability Studies*, 10(1), 1-8. URL: <http://jdisabilstud.org/article-۱-۱۲۷۲-fa.html>
- Nori, T., Farahbakhsh, K., Esmaily, M., & Karimi, R. (2021). Tarahy olgoy moshaverh pysh az ezdevag dar nyrohay police bar asas rezayat zanzashoyy [Designing a model of premarital counseling in the police force based on marital consent]. *journal of policing & social studies of women & family (pssw)*, 9(1), 1-29.
- Omidvar, M., Fatehi Zadeh, M., & Ahmadi, S. A. (2009). Barresy tathyr amozesh pysh az ezdevag bar entezarat zanzashoyy daneshgoyan dar astanh ezdevag dar shahr Shiraz [The effect of premarital training on marital expectations and attitudes of university students in Shiraz]. *Journal of Family Research*, 5(18), 231-246.
- Parhizgar, O., Esmaelzadeh-Saeieh, S., Akbari Kamrani, M., Rahimzadeh, M., & Tehranizadeh, M. (2017). Effect of premarital counseling on marital satisfaction. *Shiraz E-Medical Journal*, 18(5). <https://doi.org/10.5812/semj.44693>
- Pashib, M., Seyyed Moharrami, I., Mohammadi, S., & Tatari, M. (2017). Tathyr moshaverh pysh az ezdevag bar entezar az ezdevag dar byn daneshgoyan olom pezechky [The effect of premarital Counseling on marriage expectation among students of university of Medical Sciences]. *Journal of Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences*, 4(4), 10-15. URL: <http://jms.thums.ac.ir/article-1-407-fa.html>
- Rajabi, G., & Abbasi, G. (2020). Atharbakhshy amozesh qabl az ezdevag bh shyveye barnamh amozesh ertebat bar kahesh entezarat aydhalgrayanh gavanan mogarad [The effectiveness of premarital counseling based on a relationship education program on the idealistic expectations of single young adults]. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 25(4), 384-395. URL: <http://ijpcp.iuums.ac.ir/article-1-2284-fa.html>
- Razavi, S., Jazayeri, R., Ahmadi, S., & Etemadi, O. (2018). Moqayesh tathyr barnamh amadhsazy pysh az ezdevag bar asas model Olson va basth moshaverh pysh az ezdevag bomy bar moshkelat doran aqd zogyn [Comparing the effectiveness of premarital prepare counseling based on Olson model and native premarital counseling package

- on problems of couples in engagement period]. *Journal of Family Research*, 15(58), 181-195.
- Rolfe, D. J. (1977). Techniques with pre-marriage groups. *British Journal of Guidance and Counselling*, 5(1), 89-97. <https://doi.org/10.1080/03069887708258103>
- Rostami, M., & Ghezelsefloo, M. (2018). Atharbakhshy amozesh pysh az ezdevag bh shyvey Symbys bar bavarhay ertebyat zogyn namzad [Examining the effects of the SYMBIS pre-marriage training on engaged couples' communication beliefs]. *Family Psychology*, 5(1), 45-56.
- Sagesse, W. (2018). *Relationships between premarital counseling, religiosity, and marital satisfaction* (Doctoral dissertation). ProQuest Dissertationa and Theses Global. <https://b2n.ir/www.proquest.com>
- Salari zare, Z., Goudarzi, M., Zandi, F., & Karimisani, P. (2019). Faratarkyb pajoheshhay pyshyn dar rastay dastyaby bh moalfahhay ezdevag movafaq dar iran [Transcending previous research to achieve the components of successful marriage in Iran]. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 20(4), 24-36. <https://doi.org/10.30486/jsrp.2019.1868070.1823>
- Sharabi, A., & Margalit, M. (2011). The mediating role of internet connection, virtual friends, and mood in predicting loneliness among students with and without learning disabilities in different educational environments. *Journal of learning Disabilities*, 44(3), 215-227. <https://doi.org/10.1177/0022219409357080>
- Sherman, R., & Fredman, N. (2013). *Handbook of measurements for marriage and family therapy*. Routledge. <https://b2n.ir/Handbook-Measurement>
- Sheydanfar, N., Navabinejad, Sh., & Farzad, V. (2018). Moqaysh atharbakhshy zog darmany hayagan madar va aymagotrapy bar rezayatmandy zashoyy zogyn [Comparing the effectiveness of emotionally focused couple therapy (EFCT) and imago relation therapy (IRT) in couple's marital satisfaction]. *Family Psychology*, 4(2), 75-88.
- Sulistiyono, A., & Joewono, H. T. (2020). Intervention on pre-marriage course: case of too young to be married. *EurAsian Journal of BioSciences Eurasia J Biosci*, 14(1), 2139-2142. URL:<http://www.ejobios.org/article/intervention-on-pre-marriage-course-case-of-too-young-to-be-married-7756>
- Tabkhi, F., Falah Zade, H., & Nazarboland, N. (2022). Moqayesh abead samymyat, teahod va rezayat zashoyy dar zogyn ba va bedon tagrabh moshaverh qabl az ezdevag [Comparing the Dimensions of Marital Intimacy, Commitment, and Satisfaction in Couples with and Without Pre-Marriage Counseling Experience]. *Journal of Counseling Research*, 21(81), 180-210. URL: <http://irancounseling.ir/journal/article-1-1361-fa.html>
- Vural, B. K., & Temel, A. B. (2009). Effectiveness of premarital sexual counselling program on sexual satisfaction of recently married couples. *Sexual health*, 6(3), 222-232. <https://doi.org/10.1071/sh08065>
- Zare Moayedi, F. (2022). Naqsh modyryat daramadha dar modyryat ezdevag [The Role of Income Management in Marriage Management]. *Journal of new Business Attitude*, 3(2), 88-94.